

Łukasz Żywek

Judaika w zbiorach Muzeum Niepodległości

Sztuka

1. Xawery Dunikowski, *Janusz Korczak*, Warszawa, 1960, rzeźba w brązie, nr inw. MN Rz.5
2. Alfred Wiśniewski, *Dni pogardy*, Warszawa, po 1950, rzeźba w gipsie, nr inw. MN Rz.24
3. Chaim Goldberg, *Pożegnanie*, Warszawa, 1949, rzeźba w metalu, nr inw. MN Rz.49
4. Gaby Meyer Erman (Marian Erman), *He who builds does not destroy. Ten kto buduje, nie niszczy*, Montreal (?), 1986–1987, rzeźba w brązie, nr inw. MN Rz.168/a-b
5. Zofia Pociłowska-Kann, *Ostatni taniec Chawy*, Warszawa, 1993, rzeźba z wypalanej terakoty i drewna, nr inw. MN Rz.242
6. Zofia Pociłowska-Kann, *Holocaust*, Warszawa, 1993, rzeźba z wypalanej terakoty i drewna, nr inw. MN Rz.244
7. Maciej Lachur, Zdzisław Lachur, *Ostatnie dni powstania w getcie*, Warszawa, 1954, obraz olejny na płótnie, nr inw. MN M.67
8. Zygmunt Łopuszański, *Walczące getto*, Warszawa, 1950, obraz olejny na płótnie, nr inw. MN M.71
9. Jerzy Krawczyk, *Aufpassen Mutti*, Warszawa, 1962, obraz olejny na płótnie, nr inw. MN M.125
10. Benon Liberski, *Samotni*, z cyklu „Wojna”, Łódź, 1962, obraz olejny na płótnie, nr inw. MN M.129
11. Aleksander Winnicki-Radziewicz, *Nigdy więcej*, Warszawa 1963, obraz olejny na płótnie, nr inw. MN M.138

12. Zdzisław Lachur, *Zagłada*, Katowice, 1961–1962, obraz olejny na płótnie, nr inw. MN M.152
13. Krzysztof Henisz, *Dzieci getta*, Warszawa, 1944, obraz olejny na płótnie, nr inw. MN M.201
14. Józef Poniedzielski, *Żołnierz Mandeltraub z Izraela – major XIII Brygady*, Hiszpania, 1937, rysunek ołówkiem na papierze, nr inw. MN Gr.98
15. Franciszek Kostrzewski, *Po pogromie żydowskim*, Warszawa, 1906, rysunek tuszem i ołówkiem na kartonie, nr inw. MN Gr.204
16. Ludwik Nawojewski, *Prasa warszawska I*, rysunek ołówkiem na kartonie, 1906–1907, nr inw. MN Gr.235
17. L. Barski, *Karykatura Jana Lenartowicza*, 1906, rysunek ołówkiem na kartonie, nr inw. MN Gr.253
18. Autor nieznan, *Osąd żydowski*, ok. 1912, rysunek tuszem na kartonie, nr inw. MN Gr.273
19. Witold Wojtkiewicz, *Walka wyborcza*, Warszawa, 1906, rysunek piórkiem i tuszem na papierze, nr inw. MN Gr.280
20. Zdzisław Lachur, *Rozstrzelanie*, Katowice (?), 4.10.1959, rysunek tuszem na kartonie, nr inw. MN Gr.415
21. Sasza Blonder, *Szabas*, Kraków (?), 1931–1935 (?), rysunek akwarelą z dodatkiem tuszu na papierze, nr inw. MN Gr.443
22. Sasza Blonder, *Portret Szymka Farba*, Kraków (?), 1931–1935 (?), rysunek tuszem na papierze, nr inw. MN Gr.445
23. Henryk Grunwald, *Ghetto*, Warszawa, ok. 1950, rysunek ławowany tuszem na papierze, nr inw. MN Gr.499
24. Krzysztof Henisz, *Dzieci z getta. Ulica Ceglana 1941*, Warszawa, 1941, rysunek tuszem i piórkiem na papierze, nr inw. MN Gr.622
25. Apoloniusz Kędzierski, *Wnętrze karczmy*, 1879, rysunek ołówkiem na papierze, MN Gr.684
26. Marek Włodarski, *Likwidacja obozu (Stutthof, maj)*, 1945, rysunek kredką woskową na papierze, nr inw. MN Gr.698
27. Marek Włodarski, *Posiłek więźniów (Stutthof, maj 1944)*, 1945, rysunek kredką woskową na papierze, nr inw. MN Gr.700
28. Marek Włodarski, *Chłosta (Stutthof, maj 1944)*, 1945, rysunek kredką woskową na papierze, nr inw. MN Gr.701
29. Marek Włodarski, *Egzekucja w obozie (Stutthof, maj 1944)*, 1945, rysunek kredką woskową na papierze, nr inw. MN Gr.702
30. Tadeusz Pobóg-Rossowski, *Biała Armia*, Lwów, 1918, rysunek akwarelą na papierze naklejonym na tekturę, nr inw. MN Gr.862

31. Tadeusz Pobóg-Rossowski, *Neutralna Palestyna bije*, Lwów, 11.11.1918, rysunek akwarelą, gwaszem i tuszem na papierze naklejonym na tekturę, nr inw. MN Gr.864
32. Tadeusz Pobóg-Rossowski, *Ogony chlebowe*, Lwów, 1918, rysunek akwarelą na papierze naklejonym na tekturę, nr inw. MN Gr.869
33. Tadeusz Pobóg-Rossowski, *Naród wybrany*, Lwów, 1918, rysunek akwarelą na papierze naklejonym na tekturę, nr inw. MN Gr.870
34. Tadeusz Pobóg-Rossowski, *Neutralny pogrzeb żydowski*, Lwów, 11.11.1918, rysunek akwarelą i tuszem na papierze naklejonym na tekturę, nr inw. MN Gr.873
35. Tadeusz Pobóg-Rossowski, *Palestyna leje wodę na Legionistów*, Lwów, 11.1918, rysunek akwarelą i tuszem na papierze naklejonym na tekturę, nr inw. MN Gr.892
36. Tadeusz Pobóg-Rossowski, *W grudniu 1918*, Lwów, 12.1918, rysunek akwarelą i atramentem na papierze naklejonym na tekturę, nr inw. MN Gr.902
37. Leopold Lewicki, *Getto*, Lwów, po 1945, linoryt na kartonie, nr inw. MN Gr.1023
38. Marek Oberländer, *Głód*, z cyklu „Nigdy więcej getta”, Warszawa, 1953, litografia na papierze, nr inw. MN Gr.1151
39. Stefania Dretler-Flin, *Walka*, z cyklu „Żydzi”, Warszawa, 1954, drzeworyt na bibule, nr inw. MN Gr.1169
40. Leopold Lewicki, *Na Bełżec*, z cyklu „Getto”, Lwów (?), 1962–1964, linoryt na kartonie, nr inw. MN Gr.1179
41. Leopold Lewicki, *Ostatnia droga*, z cyklu „Getto”, Lwów (?), 1962–1964, linoryt na kartonie, nr inw. MN Gr.1180
42. Marek Oberländer, *Szubienica*, z cyklu „Nigdy więcej getta”, Warszawa, 1953, autolitografia na papierze, nr inw. MN Gr.1206
43. Marek Oberländer, *Ostatni etap*, z cyklu „Nigdy więcej getta”, Warszawa, 1953, autolitografia na papierze, nr inw. MN Gr.1207
44. Marek Oberländer, *Ostatni etap I*, z cyklu „Nigdy więcej getta”, Warszawa, 1953, autolitografia na papierze, nr inw. MN Gr.1208
45. Marek Oberländer, *Ostatni etap II*, z cyklu „Nigdy więcej getta”, Warszawa, 1953, autolitografia na papierze, nr inw. MN Gr.1209
46. Romuald Płonka, *Kanały Getta Warszawskiego*, 1962, linoryt na papierze, nr inw. MN Gr.1248
47. Benon Liberski, *Wojna – koniec*, Łódź, 1960, linoryt na papierze, nr inw. MN Gr.1296
48. Wacław Waśkowski, *Z czasów pogardy I*, Warszawa, 1960, suchoryt na papierze, nr inw. MN Gr.1351

49. Waław Wańkowski, *Z czasów pogardy III*, Warszawa, 1960, suchoryt na papierze, nr inw. MN Gr.1353
50. Waław Wańkowski, *Z czasów pogardy IV*, Warszawa, 1960, suchoryt na papierze, nr inw. MN Gr.1354
51. Józef Rapacki, *Handlarz starzyzną*, z teki „Z dawnej i niedawnej Warszawy. Album typów ulicznych”, Warszawa, 1926, litografia na papierze, nr inw. MN Gr.1357
52. Leopold Lewicki, *Mykwa (Żydzi w łaźni)*, 1933–1937, akwaforta na papierze, nr inw. MN Gr.1494
53. Kazimierz Gede, *Karina Szarras*, Warszawa, 1937, miękki werniks na papierze, nr inw. MN Gr.1612
54. Kazimierz Gede, *Autoportret*, Warszawa, 1934, drzeworyt ma bibule naklejonej na karton, nr inw. MN Gr.1614
55. Jan Feliks Piwowarski, *Antykwariusz spod Jelenia*, z albumu *Kram Malowniczy Warszawski*, Warszawa (?), 1854, cynkografia tonowana na kartonie, nr inw. MN Gr.1699
56. Jan Feliks Piwowarski, *Poranek w Ostrowcu*, z albumu *Kram Malowniczy Warszawski*, Warszawa (?), 1855, cynkografia tonowana na kartonie, nr inw. MN Gr.1703
57. Jan Feliks Piwowarski, Karta tytułowa albumu *Kram Malowniczy Warszawski*, Warszawa (?), 1855, cynkografia tonowana na kartonie, nr inw. MN Gr.1707
58. Jan Feliks Piwowarski, Karta tytułowa albumu *Kram Malowniczy Warszawski* do wydania z 1959 r., Warszawa (?), 1859, cynkografia tonowana na kartonie, nr inw. MN Gr.1708
59. Józef Rapacki, *Podróż we własnym kraju*, z albumu *Pro Memoria. Prusak w Polsce (1915–1918)*, Warszawa, 1920, autolitografia na papierze, nr inw. MN Gr.1717, MN Gr.1833
60. Józef Rapacki, *Porozumienie na rogatce*, z albumu *Pro Memoria. Prusak w Polsce (1915–1918)*, Warszawa, 1920, autolitografia na papierze, nr inw. MN Gr.1720, MN Gr.1836
61. Benon Liberski, *Dni grozy*, Łódź, 1962, linoryt na kartonie, nr inw. MN Gr.1949
62. Zdzisław Lachur, *PPR przesyła broń bojowcom żydowskim*, z cyklu „Getto i powstanie w Getcie”, 1954, rysunek tuszem na papierze, nr inw. MN Gr.2019
63. Zdzisław Lachur, *Dzieci getta*, z cyklu „Getto i powstanie w Getcie”, 1954, rysunek tuszem na papierze, nr inw. MN Gr.2020
64. Zdzisław Lachur, *Sieroty*, z cyklu „Getto i powstanie w Getcie”, 1954, rysunek tuszem na papierze, nr inw. MN Gr.2021

65. Bronisław Wojciech Linke, *Egzekucja w ruinach Getta*, z cyklu „Kamienie krzyczą”, 17–28.07.1946, obraz gwaszem i akwarelą, nr inw. MN Gr.2030
66. Zdzisław Lachur, Z cyklu „Getto”, 1961, tempera na papierze naklejonym na płótno, nr inw. MN Gr.2053
67. Zdzisław Lachur, *III Rzesza i dziecko żydowskie*, 1963, gwasz na papierze, nr inw. MN Gr.2057
68. Zdzisław Lachur, *Rozstrzelanie dziadka i wnuczków*, 1962, gwasz na papierze, nr inw. MN Gr.2058
69. Marian Bogusz, *Janusz Korczak*, Warszawa, 1978, gwasz na papierze naklejonym na aluminiową płytę, nr inw. MN Gr.2093
70. Marian Bogusz, *Kinderkreuzzug. Wariant II*, Warszawa, 1978, gwasz na papierze naklejonym na aluminiową płytę, nr inw. MN Gr.2094
71. Eugeniusz Gemer, *Portret Żydówki*, Warszawa, 1945–1990, rysunek kredką na kartonie, nr inw. MN Gr.3365
72. Eugeniusz Gemer, *Portret Żyda*, Warszawa, 1945–1990, rysunek kredką na kartonie, nr inw. MN Gr.3366
73. Eugeniusz Gemer, *Portret więźnia*, Warszawa, 1945–1990, rysunek piórkiem, tuszem, kredką i ołówkiem na kartonie, nr inw. MN Gr.3367
74. Eugeniusz Gemer, *Stara Żydówka*, Warszawa, 1945–1990, rysunek piórkiem i tuszem na kartonie, nr inw. MN Gr.3368
75. Eugeniusz Gemer, *Martwe dziecko*, Warszawa, 1945–1990, rysunek tuszem i kredką na kartonie, nr inw. MN Gr.3369
76. Eugeniusz Gemer, *Wizja Holocaustu*, Warszawa, 1945–1990, rysunek tuszem i kredką na kartonie, nr inw. MN Gr.3371
77. Zdzisław Lachur, *Oto faszyzm*, z cyklu „Getto”, przed 22.12.1962, gwasz z dodatkiem tuszu na kartonie, nr inw. MN Gr.3485
78. Artur Grottger, *Schronisko rannych*, z cyklu „Polonia”, Wiedeń, 1888, heliograviura na kartonie, nr inw. MN Rp.48/5
79. Artur Grottger, *IV: Żydzi Warszawy*, z cyklu „Warszawa”, Warszawa, 1938, rotograviura na kartonie, nr inw. MN Rp.49/5
80. Artur Grottger, *Schronisko rannych*, z cyklu „Polonia”, Warszawa, 1938, rotograviura na kartonie, nr inw. MN Rp.49/13
81. Artur Grottger, *Domostwo*, z cyklu „Polonia”, Wiedeń, 1888, heliograviura na kartonie, nr inw. MN Rp.58/11
82. Zdzisław Czermański, *Jak prawica przedstawia rządy marsz. Piłsudskiego*, z teki „Marszałek Piłsudski w 13 karykaturach“, Paryż, 1931, reprodukcja barwna na kartonie, nr inw. Rp.147/13
83. Maciej Hibner, *Gwiazdy*, Warszawa, 1959, plakat filmowy, druk offsetowy na papierze, nr inw. MN Pl.966

84. Autor nieznany, *Smiert' židowsko-bolszewickij zarazy morduvnnja!*, 1941 (?), plakat niemiecki, druk kolorowy na papierze, nr inw. MN Pl.1908
85. Autor nieznany, *Głosuj na listę nr 25*, Warszawa, 1928, plakat wyborczy, litografia na papierze, nr inw. MN Pl.2004
86. Autor nieznany, *Atak żydów, hajdamaków i niemców na Polskę*, plakat wyborczy, Warszawa, 1928, litografia na papierze, nr inw. MN Pl.2005
87. Autor nieznany, *Rodaku i Ty Matko-Polko*, plakat, Poznań, 1920, druk na papierze, nr inw. MN Pl.2008
88. Piotr Danya, *Znowu łapy żydowskie? Nie, przენigdy!*, 1920, plakat, litografia barwna na papierze, nr inw. MN Pl.2011
89. Autor nieznany, *Głosujcie na listę nr 8 Chrześcijańskiego Związku Jedności Narodowej*, Warszawa 1922, plakat wyborczy, litografia na papierze, nr inw. MN Pl.2028
90. Autor nieznany, *Tak Cię bracie uszczęśliwią Żydzi, socyalisci i ludowcy*, 1919, plakat wyborczy, druk na papierze, nr inw. MN Pl.2029
91. Rosław Szyabo, *Pamiętnik Anny Frank*, Warszawa, 1961, plakat filmowy, druk offsetowy na papierze, nr inw. MN Pl.2899
92. Leszek Hołdanowicz, *Naganiacz*, 1963, plakat filmowy, druk offsetowy na papierze, nr inw. MN Pl.4692
93. Zofia Tomaszewska, *40. Lecie Powstania w Getcie Warszawskim. Wystawa*, Warszawa, 1983, plakat, druk offsetowy na papierze, nr inw. MN Pl.5676
94. Andrzej Pągowski, *Austeria*, 1983, plakat filmowy, druk offsetowy na papierze, nr inw. MN Pl.5677
95. Krzysztof Racinowski, *Kultura Ocalona. Wystawa Poświęcona Kulturze Żydów Polskich*, Warszawa, 1983, plakat, druk offsetowy na papierze, nr. inw. MN Pl.5678
96. Eryk Lipiński, *Wieczór poezji żydowskiej*, z cyklu „Poezja Narodów”, Warszawa, 1983, plakat, druk offsetowy na papierze, nr inw. MN Pl.6406
97. Andrzej Pągowski, *Ichak Kacnelson – Pieśń o zamordowanym żydowskim narodzie*, Warszawa 1987, plakat teatralny, druk offsetowy na papierze, nr inw. MN Pl.6921
98. Autor nieznany, *W 45 Rocznicę Powstania w Getcie 19 IV–16 V*, Warszawa, 1988, plakat, druk na papierze, nr inw. MN Pl.7991
99. Autor nieznany, *Pamięci Polaków, którzy oddali życie, by ratować Żydów*, Warszawa, 2008, plakat, druk barwny na papierze, nr inw. MN Pl.8526
100. Autor nieznany, *Bicz ludzkości*, 1943, plakat niemiecki, druk barwny na papierze, nr inw. MN Pl.8563

Fotografie i pocztówki

1. Fotografia portretowa Henryka Altmana, 1900–1939, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-28
2. Fotografia portretowa Henryka Altmana, ok. 1945, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-29
3. Fotografia portretowa Leona Berensona, przed 1941, brom na papierze matowym, nr inw. MN F-137
4. Fotografia policyjna Abrama Bursztyna, Grajewo, 10.05.1933, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-167
5. Fotografia policyjna Majera Birnbacha, Rzeszów, 1930, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-168
6. Fotografia policyjna Abrama Ajchembauma, Grajewo, przed 1939, brom na papierze matowym, nr inw. MN F-169
7. Fotografia policyjna Moszka Brukarza, Siedlce, 07.10.1932, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-170
8. Fotografia policyjna Herszka Burata, Siedlce, 03.10.1932, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-173
9. Fotografia *Grupa włóknarzy żydowskich na wycieczce zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Życie”*, Kazimierz, 1935, brom na papierze półmatowym, nr inw. MN F-186
10. Fotografia *Grupa żydowskich działaczy socjalistycznych: „Urniak” Zangier, J. Grynkrant, Rozka Targ, Sara Skrobek-Elgarten, Barbara Frajldkes-Grosbart i inni*”, Kazimierz, 1935, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-187
11. Fotografia *Żydowscy działacze socjalistyczni: Kirlander, Dawid Licht, Sarman*, Otwock, 1936, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-188
12. Fotografia *Członkowie Związku Zawodowego Włóknarzy Żydowskich na kolonii letniej zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Życie”: Kiczulowski, Frajdke Gewere-Endberg, Fela Goldzamt, Chanochowicz, Sara Skrobek-Elgarten i inni*, Kazimierz Dolny, 1934, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-191
13. Fotografia *Członkowie Związku Zawodowego Włóknarzy Żydowskich na kolonii letniej zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Życie”: Bolesław Grajzman, Nuske Gebbhart, Mojsze Kirszberg, Mojsze Sznajderman i inni*, Otwock, 1936, brom na papierze półmatowym, nr inw. MN F-192
14. Aleksander Furtas, fotografia *Grupa włóknarzy żydowskich na wycieczce w Kazimierzu: Chaim Lipa, Hana Hand, Aron Muszka, Abram Rozenfeld, Adler Lipa, Cesia Bursztyn, Maria Kochanc i inni*, Kazimierz Dolny, 1934, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-194

15. Fotografia *Członkowie Związku Zawodowego Włókniarzy Żydowskich i „Orfeusza“ na bankiecie: Szandel Pozner, Bronka Dyament, Sara Skrobek-Elgarten, Pola Flug, Hela Frydman, Lonka Golwaser, Aron Flug, Abram Rozenfeld i inni*, Warszawa, 1928–1929, chlor na papierze jedwabistym, nr inw. MN F-197
16. Fotografia *Grupa włókniarzy żydowskich na wycieczce w Puszczy Kampinoskiej: Abram Blum, Nusen Igelfeld i inni*, Puszcza Kampinoska, 1931, brom na papierze matowym, nr inw. MN F-198
17. Fotografia *Grupa włókniarzy żydowskich na wycieczce zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Życie“: Dawid Zacharjusz, Froim Altenberg, Fela Zachariasz, Cesia Bursztyn, Szymon Borensztajn, Frydman Alter, Hela Frydman, Anka Frankiel, Abram Rozenfeld, Abram Wajs, Idyl Rozenfeld, Natan Helm i inni*, Kazimierz Dolny, 6.06.1927, brom na papierze matowym, nr inw. MN F-202
18. Fotografia *Grupa włókniarzy żydowskich na wycieczce zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Życie“: Abram Rozenfeld, Fryda Jebero-Erdenberg i inni*, Kazimierz Dolny, 1934, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-203
19. Fotografia *Grupa włókniarzy żydowskich na wycieczce zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Życie“: Sara Skrobek-Elgarten, Chaim Lipa, Bronka Lipa i inni*, Janowiec, 1937, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-204
20. Fotografia *Grupa włókniarzy żydowskich na wycieczce zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Życie“: Michał Albaster, Pola Rappaport, Anka Frenkiel, Fela Zachariasz, Bela Gluzman, Fryda Gwarc-Eldeberg, Alter Frydman, Abram i Estera Rozenfeld oraz inni*, Płock, 22.06.1930, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-206
21. Fotografia *Grupa włókniarzy żydowskich na wycieczce zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Życie“: Natka, Bronka i Chaim Lipa, Abram Rozenfeld oraz inni*, Kazimierz Dolny, 1930–1937, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-208
22. Fotografia *Grupa włókniarzy żydowskich na wycieczce zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Życie“: Bronka, Natka i Chaim Lipa, Abram Rozenfeld, Szłojme Cukierman oraz inni*, Kazimierz Dolny, 1933, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-209
23. Fotografia *Członkowie zespołu artystycznego „Orfeusz“ działającego przy Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowym „Życie“ podlegającym Związkowi Zawodowemu Włókniarzy Żydowskich: Henryk Mundsztajn, Marcel Bergman, Majorke Szumacher oraz inni*, Warszawa, 1928, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-220

24. Fotografia *Zespół dramatyczny „Orfeusz“ z reżyserem Jakubem Rotbaumem i innymi towarzyszami z organizacji kulturalno-oświatowej w Warszawie na Muranowie*, Warszawa, 20.10.1928, brom na papierze matowym, nr inw. MN F-223
25. Fotografia *Członkowie Związku Zawodowego Włóknarzy Żydowskich w Warszawie u zbiegu ulic Leszno i Karmelickiej: Chaim Lipa, Bronka Lipa, Natka, Moksze oraz inni*, Warszawa, 1930–39, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-227
26. Zakład fotograficzny Film-Foto Bornstein, fotografia portretowa Estery Agman, Warszawa, 13.04.1937, brom na papierze jedwabistym, nr inw. MN F-235
27. Fotografia legitymacyjna Zofii Abramowicz-Piecznik, po 1922, brom na papierze jedwabistym, nr inw. MN F-287
28. Fotografia portretowa Herszyla Bursztyna, 1930–1939 (?), brom na papierze półmatowym, nr inw. MN F-300
29. Atelier Foto „Dager“, fotografia portretowa Abrama Ajchenbauma, Warszawa, 1936–1937, brom na papierze jedwabistym, nr inw. MN F-303
30. Fotografia legitymacyjna Abrama Ajchenbauma, 1930–1939, brom na papierze jedwabistym, nr inw. MN F-304
31. Fotografia *Kapelusznicy Herszyl Bursztyn i Mordche Miler*, Paryż, ok. 1947, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-313
32. Fotografia *Grupa Żydów z łódzkiego getta*, Łódź, 1940, fotografia czarno-biała na papierze, nr inw. MN F-544
33. Fotografia *Żydowscy ochotnicy uczestniczący w wojnie domowej w Hiszpanii*, pod Madrytem, 10.11.1936, fotografia czarno-biała na papierze, nr inw. MN F-805
34. Fotografia *Symboliczny pomnik postawiony przez ochotników z kompanii Naftali Botwina poświęcony swym poległym bohaterom w Hiszpanii*, 1938 (?), fotografia czarno-biała na papierze, nr inw. MN F-1245
35. Fotografia *Dąbrowczak Wofke*, 1937, fotografia czarno-biała papierze, nr inw. MN F-1480
36. Fotografia *Izaak i Wolf Bajłowicz podczas pobytu w szpitalu*, Benicasim (Hiszpania), 5.04.1937, fotografia czarno-biała na papierze, nr inw. MN F-1483
37. Aleksander Minorski, fotografia *Żydowski handlarz podwórkowy na warszawskiej Woli*, Warszawa, 1936, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-2268
38. Fotografia *Płonące getto w Kole*, Koło, 04.1943, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-2463
39. Fotografia *Żydzi ukarani za kradzież*, 1940–1943, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-2817

40. Fotografia *Żebrzący Żyd*, 1940–1943, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-2818
41. Fotografia *Niemiec fotografujący Żyda ubranego w strój rytualny*, 1939–1943, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-2819
42. Fotografia *Żyd z opaską na prawej ręce idący po schodach*, 1940–1943, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-2820
43. Fotografia *Wyprowadzanie Żydów do pracy*, 1940–1943, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-2821
44. Fotografia *Polscy Żydzi przy pracy przymusowej na rzecz okupanta niemieckiego*, 1939, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-2920
45. Fotografia *Palenie wyposażenia mieszkań żydowskich przez wojsko niemieckie na rynku w Myślenicach*, 1939, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-2969
46. Fotografia więzienna Alfreda Lampe, 1920–1926, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-3074
47. Fotografia portretowa Alfreda Lampe, 1920–1926, brom na papierze matowym, nr inw. MN F-3075
48. Fotografia *Powstanie Warszawskie. Płonące miasto – ruiny getta*, Warszawa, 6.08–30.10.1944, chlor na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-4402
49. Fotografia *Ruiny komór gazowych krematorium zniszczonego przez Niemców podczas likwidacji obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu*, Oświęcim, 1945, chlor na papierze matowym, nr inw. MN F-4602
50. Fotografia *Fragment rynny do transportu zwłok do krematorium w Oświęcimiu*, Oświęcim, 1945, chlor na papierze matowym, nr inw. MN F-4608
51. Fotografia portretowa Heleny Arnowicz (Chaja Taube), 1918–1939, fotografia na papierze matowym, nr inw. MN F-4852
52. Fotografia *Żyd częstujący żołnierza w mundurze Legionów Polskich papierosem*, 1914–1917, sepia na papierze półmatowym, nr inw. MN F-6600
53. Fotografia *Natan Szwalbert w mundurze Legionów Polskich*, Wołyń, 1915, sepia na papierze matowym, nr inw. MN F-10511
54. Fotografia *Małżeństwo młodych Żydów*, Targowica na Wołyniu, 1920–1939, brom na papierze, nr inw. MN F-11094
55. Fotografia *Warszawa. Getto żydowskie. Tramwaj z gwiazdą żydowską na ulicy Zamenhofa u wylotu Milej*, Warszawa, 1940–1943, fotografia czarno-biała na papierze matowym, nr inw. MN F-12696
56. Fotografia *Warszawa. Getto żydowskie. Dorożka z pasażerką*, Warszawa, 1940–1943, fotografia czarno-biała na papierze matowym, nr inw. MN F-12697

57. Fotografia *Warszawa w czasie okupacji. Dwaj żołnierze niemieccy prowadzą Żyda*, Warszawa, 1939–1945, fotografia czarno-biała na papierze, nr inw. MN F-14733
58. Fotografia *Getto żydowskie w Warszawie. „Zabawy“ Żydów zarządzane przez Niemców*, Warszawa, 1941–1943, fotografia czarno-biała na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-14736
59. Fotografia *Polacy w armii austriackiej. Cmentarz wojenny z grobem żydowskim*, 1916, brom na papierze matowym, nr inw. MN F-15256
60. Henryk Hermanowicz, fotografia *Krzemieniec. Płonące getto*, Krzemieniec, 1942, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-16152
61. Fotografia *Krzemieniec. Synagoga*, Krzemieniec, 1937–1939, brom na papierze błyszczącym, nr inw. MN F-16198
62. Pocztówka *3 maja 1916 r. Uczczenie konstytucji 3 maja. Rabinat warszawski*, Warszawa, 3.05.1916, druk na kartonie, nr inw. MN P-1189
63. Pocztówka *Berek Joselewicz*, Kraków, po 1918, druk na kartonie, nr inw. MN P-2725
64. Pocztówka *Berek Joselewicz. Reprodukacja obrazu Juliusza Kossaka*, Kraków, przed 1918, druk na kartonie, nr inw. MN P-3513
65. Pocztówka *Jankiel Cymbalista. Reprodukacja obrazu Jana Moniuszki*, Łódź, 1905–1914, druk barwny na kartonie, nr inw. MN P-3513
66. Leonard Jabrzemski, pocztówka *Warszawa. Pomnik Bohaterów Getta na ruinach zrównanego z ziemią przez hitlerowców Muranowa*, Warszawa, 1949, chlor na papierze matowym, nr inw. MN P-4557
67. Pocztówka *Warszawa. Pomnik Bohaterów Ghetta*, Warszawa, 1949–1955, chlor na papierze matowym, nr inw. MN P-4649

Druki ulotne

1. Odezwa Bundu „Do żydowskiej inteligencji!”, 1907 (?), druk na papierze, nr inw. MN U.151
2. Odezwa Bundu „Konstytucja z carskiej łaski”, 03.1905, druk na papierze, nr inw. MN U.194
3. Obwieszczenie niemieckie Kreishauptmanna w Siedlcach dotyczące możliwości zamieszkania w Siedlcach, Łosicach i Mordach w mieszkaniach opróżnionych po wysiedleniu Żydów, Siedlce, 27.08.1942, druk na papierze, nr inw. MN U.942
4. Odezwa Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Polski „Precz z kontrewolucyjną hecą antyżydowską!”, Warszawa, 11.1931, druk na papierze, nr inw. MN U.1105/1-3
5. Obwieszczenie niemieckie Stadthauptmanna dr Franke dotyczące przetrzymywania ukrywających się Żydów, Częstochowa, 24.09.1942, druk na papierze, nr inw. MN U.1761

6. Odezwa Centralnego Komitetu Bundu i Żydowskiej Partii Socjalno-Demokratycznej w Galicji „Do wszystkich wolnych obywateli!”, Kraków, 16.11.1905, druk na papierze, nr inw. MN U.1870
7. Odezwa Bundu „Do wszystkich ludzi pracy w Polsce!”, Warszawa, 02.1936, druk na papierze, nr inw. MN U.2157
8. Odezwa Chrześcijańskiego Związku Jedności Narodowej „Lista nr 8”, Warszawa, 1922?, druk na papierze, nr inw. MN U.2180
9. Odezwa Chrześcijańskiego Związku Jedności Narodowej „Czy głosować na Polskie Centrum?”, Warszawa, 1922?, druk na papierze, nr inw. MN U.2186
10. Odezwa Polskiej Partii Socjalistycznej i Bundu „Rada Miejska”, Tarnów, 29.11.1933, druk na papierze, nr inw. MN U.2252
11. Odezwa Narodowej Organizacji Wyborczej „Precz z partyjnością!”, przed 26.01.1919, druk na papierze, nr inw. MN U.2951
12. Odezwa Stronnictwa Narodowego „Bracia Robotnicy!”, Warszawa, 1936–1938 (?), druk na papierze, nr inw. MN U.3156
13. Odezwa Bundu „O Dumie. Kto wiatr sieje, zbiera burzę”, Warszawa (?), 05.1906, druk na papierze, nr inw. MN U.3887
14. Odezwa Organizacji Krawieckiej Polskiej Partii Socjalistycznej i Krawieckiego Związku Socjaldemokratycznego Bundu „Do wszystkich czeladników i terminatorów krawieckich!”, Łódź, 23.04.1906, druk na papierze, nr inw. MN U.3890
15. Odezwa Bundu „Do Żydowskich Robotników i Mas Ludowych!”, Rychbach (Dzierżoniów), 1945–1947, druk na papierze, nr inw. MN U.4036
16. Obwieszczenie niemieckie Kreishauptmanna w Skierniewicach w sprawie kłaniania się Niemcom przez Żydów, Skierniewice, 17.01.1941, druk na papierze, nr inw. MN U.4154
17. Afisz tarnowskiego Komitetu Bundu, Miejscowej Rady Zawodowej i Związku Żydowskiej Młodzieży Robotniczej „Cukunft-Przyszłość“ w Tarnowie „Przeciw kapitalizmowi, przeciw faszyzmowi!”, Tarnów, 04.1936, druk na papierze, nr inw. MN U.4220
18. Odezwa Wojewódzkiego Komitetu Bundu w Rychbachu „Do Żydowskich Robotników i Mas Ludowych”, Rychbach (Dzierżoniów), 1945, druk na papierze, nr inw. MN U.4270
19. Ulotka Narodowego Komitetu Wyborczego Stronnictw Demokratycznych, „Narodzie Polski!”, Warszawa, 1918?, druk na papierze, nr inw. MN U.4481
20. Odezwa Komendy miasta i okręgu „Do ludności żydowskiej miasta Lwowa!”, Lwów, 23.11.1918, druk na papierze, nr inw. MN U.4577
21. Obwieszczenie niemieckie Prezydenta miasta Warszawy dr Dengela do zarządzenia o oznaczeniu żydowskich przedsiębiorstw w obwodzie

warszawskim z dnia 25.11.1939, Warszawa, 7.12.1939, druk na papierze, nr inw. MN U.4608

22. Odezwa Komisji Porozumiewawczej Stronnictw Politycznych „Do ludności m. Kielc!”, Kielce, 4.07.1946, druk na papierze, nr inw. MN U.4943
23. Ulotka Narodowej Organizacji Wyborczej „Kto nie chce...”, 1919 (?), druk na papierze, nr inw. MN U.5020

Pamiętki historyczne

1. Transparent Komunistycznej Partii Polski „Głosujcie tylko na nr 13“, Piotrków Trybunalski, 1928, ręcznie malowany farbą na satynowym materiale, nr inw. MN E28
2. Transparent Komunistycznego Związku Młodzieży Polski „Niech żyje 1. Maj. Wszyscy demonstrują pod sztandarem Komunistycznego Związku Młodzieży...“, Piotrków Trybunalski, 1928, wykonany ręcznie z czerwonej satyny i papieru, nr inw. MN E30
3. Transparent Komunistycznej Partii Polski „Precz z syjonizmem i jego służalcami socjalfaszystowskimi. Niech żyje Polska Partia Komunistyczna“, Częstochowa 1930, ręcznie malowany farbą na czerwonym płótnie, nr inw. MN E51
4. Znaczek na fundusz strajkowy robotników przemysłu skórzanego, Warszawa (?), 1919–1923, drukowany na papierze, nr inw. MN E308
5. Sztandar Żydowskiego Związku Młodzieży Robotniczej „Cukunft-Przyszłość”, Warszawa, 1946 (?), szyty ręcznie z czerwonego jedwabiu, nr inw. MN E1010
6. Sztandar Bundu, Warszawa, 1946 (?), szyty z czerwonego jedwabiu, nr inw. MN E1038
7. Sztandar Bundu, Warszawa, 1947, szyty z czerwonego jedwabiu, nr inw. MN E1038
8. Sztandar Bundu, Włocławek, 1947 (?), szyty z czerwonego jedwabiu, nr inw. MN E1166
9. Legitymacja nr 765 Sekcji Młodzieży Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Polsce wystawiona dla Maira Waltera, Warszawa, 28.05.1925, blankiet wydrukowany na kartonie, uzupełniony ręcznie atramentem, nr inw. MN E1354
10. Legitymacja nr 498 Technikum Wileńskiego wystawiona dla Salomona Goldziuka, Wilno, 16.09.1925, blankiet wydrukowany na kartonie, uzupełniony odręcznie atramentem, z fotografią, nr inw. MN E1355
11. Karta czytelnika Stowarzyszenia Żydowskiego „Oświata“ należąca do Chawy Rosewer, Ostrów Mazowiecka, 1934, blankiet wydrukowany na kartonie, nr inw. MN E1370
12. Zeszyt z notatkami Chai Krejn, Wilno, 1930, odręczne zapiski atramentem i ołówkiem kopiowym, nr inw. MN E4097

13. Zapalniki do butelek z benzyną używane przez powstańców getta warszawskiego, Warszawa, 1943, wyrób fabryczny ze szkła, nr inw. MN E5018/1-6
14. Lista więźniów rozstrzelanych 29.05.1943 r. rano na terenie getta w więzieniu żydowskim przy ul. Gęsiej, Warszawa, 1943, maszynopis na papierze, nr inw. MN E5733
15. Medal antyspekulacyjny „Od ogłodzonej Warszawy w hołdzie 1918”, Warszawa, 1918, bity w brązie, nr inw. MN E5839
16. Banjo z getta w Warszawie, Warszawa, 1940–1943, wykonane z blachy, drewna i skóry będącej fragmentem rodału, nr inw. MN E6298
17. Hanna i Kazimierz Danielewiczowie, medal „Poległym Żydom Polskim Bohaterom Powstania w Getcie Warszawskim“, Warszawa, 1973, bity w tombaku, patynowany, nr inw. MN E7248
18. Zaproszenie Centralnego Komitetu Żydów w Polsce dla Michaliny Łęczyńskiej na uroczystą akademię z okazji VII rocznicy powstania w getcie warszawskim, Warszawa, 19.04.1950, blankiet drukowany na papierze uzupełniony maszynopisem i ręcznie atramentem, nr inw. MN E7656
19. Kartka żywnościowa „Kuchnia Ludowa Twarda nr 8“, Warszawa, 1914–1918, druk na papierze, nr inw. MN E9114
20. Znaczek kwestowy „Towarzystwo Opieki Nad Sierotami – Tow. Ojhel Mojsze“, Warszawa, 1914–1918, druk na papierze, nr inw. MN E9116
21. Medal Muzeum Bojowników Getta w Lochame ha-Geta’ot „19.4.1943 Warsaw Ghetto Uprising”, Izrael, 1973 (?), bity w tombaku, złożony, nr inw. MN E9828
22. Medal Muzeum Bojowników Getta w Lochame ha-Geta’ot „30th anniversary of liquidation of concentration camps”, Izrael, 1973, bity w tombaku, srebrzony, oksydowany, nr inw. MN E9829
23. Medal Muzeum Bojowników Getta w Lochame ha-Geta’ot „Janusz Korczak”, Izrael, 1978, bity w tombaku, nr inw. MN E9830
24. Opaska z getta w Nowym Sączu, Nowy Sącz, 7.03.1942, szyta z białego materiału, nr inw. MN E10959
25. Mieisner [imię nieznane], wiersz „Mistrz” z karykaturą malarza, Warszawa (więzienie na Pawiaku), 1941, rysunek na papierze, rękopis atramentem, nr inw. MN E15332
26. Tadeusz Tchórzewski, medal „Powstanie w Getcie Warszawskim”, Warszawa, 1993, bity w tombaku, patynowany, nr inw. MN E15753, MN E15760
27. Ażurowy koszyczek należący prawdopodobnie do rodziny żydowskiej, Krzemieniec, 1930–1939, wyrób rzemieślniczy z brązu, nr inw. MN E16415